

การจัดทำแผนกลยุทธ์การจัดการดูแลสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์การระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๓

ณ ห้องประชุมสัตบรรณ (Video Conference)

Cluster แม่และเด็ก

สถานการณ์ ๕ เดือนแรก เรื่องมารดาตายตัวเลขยังเกินค่าเป้าหมาย ซึ่งเขตที่มีมารดาตายเกิน ๒๐ ต่อแสนประชากรได้แก่ เขต ๖ เขต ๗ เขต ๑๐ และเขต ๑๒ ประเทศไทยมีมารดาตาย ๒๘ จังหวัด ปัญหาจากการ refer, ศักยภาพเจ้าหน้าที่ใหม่ และการไม่ปฏิบัติตามไกด์ไลน์ ส่วนเรื่องพัฒนาการ เด็กและเด็กอายุ ๐-๕ ปี สูงดีสมส่วนมีแนวโน้มดีขึ้น

แผนงานที่ต้องดำเนินการต่อไป

- การลดอัตราการตายของมารดา ยังต้องดำเนินการอย่างเข้มข้นภายใต้สถานการณ์ COVID-๑๙
- แผนงานอื่นๆสามารถปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์ COVID-๑๙ ได้ทั้งหมด ในส่วนของการประชุม จะใช้รูปแบบ Teleconference ทั้งหมด งดการเยี่ยมชมตามเสริมพลัง

ข้อเสนอของอธิบดี

- ประเด็นมารดาตาย ต้องระบุให้ได้ว่า อะไรที่ต้องดำเนินการต่ออย่างเข้มข้นภายใต้สถานการณ์ COVID-๑๙
- ปรับโครงการมหัศจรรย์ ๑๐๐๐ วันแรกของชีวิต โครงการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ให้มุ่งเน้นในเรื่องของ Health literacy
- ในแผนที่จะดำเนินการ ๖ เดือนหลัง ขอให้ระบุระยะเวลา และงบประมาณที่ชัดเจน

Cluster วัยเรียน

แผนงานที่ต้องดำเนินการต่อไป

- ปรับแผนเรื่องการประชุมเครือข่ายเด็กนักเรียนไทยเป็นการจัดทำองค์ความรู้เรื่อง COVID-๑๙ เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในเด็กวัยเรียน โดยได้ประสานกับสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน และไปชวนไว้นาเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่
- คัดเลือกโรงเรียน ๑ โรงเรียน เพื่อทำการ Kick off การจัดทำกิจกรรมรณรงค์ให้รู้เท่าทัน COVID-๑๙

- ปรับแผนการประชุม ลงพื้นที่ เป็นการพัฒนาสื่อต่างๆ เช่น การบริหารจัดการภาวะโลหิตจางในเด็กวัยเรียน
- พัฒนารฐานข้อมูล
- การประชุมคณะกรรมการในเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ยังบรรจุไว้ในแผน ๖ เดือนหลังแต่จะปรับวิธีการประชุมเป็น Teleconference
- ปลายปี ๒๕๖๔ จะเริ่มเก็บข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพกับสภาวะสุขภาพของเด็กมัธยม ซึ่งจะทำทุกๆ ๕ ปี ที่ร่วมกับทาง WHO คาดว่าจะเลื่อนเป็นปีหน้า
- โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสและขาดแคลนสื่อ ดังนั้นในช่วงการระบาดของ COVID-๑๙ จะมีการพัฒนาสื่อ Health literacy แบบง่ายๆ ให้กับโรงเรียนในแต่ละสังกัดเช่น โรงเรียนสามเณร และโรงเรียนทั่วไป

ข้อเสนอของอธิบดี

- งานที่ต้องขับเคลื่อนคือการทำระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ไปทำ Timeline ภายใน ๖ เดือนหลังจะดำเนินการเรื่องอะไรบ้าง
- ในช่วงที่ไม่ได้ในพื้นที่ ให้ทบทวนเครื่องมือและชุดความรู้ที่จะใช้ในการขับเคลื่อนโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ ที่ออกมาใหม่ หรือกระบวนการใหม่ๆ เมื่อโรคระบาดสงบลงจะได้ดำเนินการเรื่องโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพต่อ
- การทำ Health literacy ในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ระหว่างปิดเทอม จะทำอย่างไร เน้นเรื่องไหน ในสถานการณ์การระบาดของ COVID-๑๙
- เมื่อเปิดโรงเรียน จะเตรียมการอย่างไรเรื่องโรงเรียนรอบรู้เรื่องสุขภาพ

Cluster วิทยทำงาน

Settingกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานที่สำคัญได้แก่ สถานประกอบการ ชุมชน พิตเนส/สปอร์ต/คอมเพล็กซ์/โรงมหรสพ ประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการคือ Social distancing ในสถานที่ทำงานและสถานประกอบการ และเรื่อง Self quarantine at home

แผนงานที่ต้องดำเนินการต่อไป

- กลยุทธ์ที่ ๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน โดยการสร้างช่องทางการสื่อสารให้ครอบคลุมวัยทำงานทั้ง ๓ Setting (สถานประกอบการ, ชุมชน ,ฟิตเนส/สปอร์ต/คอมเพล็กซ์/โรงแรมหรู) ประเด็นที่จะสื่อสารคือ Social distancing ในสถานที่ทำงานและสถานประกอบการ Self quarantine at home และการดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรง โดยเน้นการแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็ว
- กลยุทธ์ที่ ๒ ปรับรูปแบบการดำเนินงาน โดยการให้ความรู้ผ่าน Digital platform เน้นเรื่อง ลดการสัมผัส ลดความแออัดและการรวมตัว
- กลยุทธ์ที่ ๓ การสร้างความรู้ด้านสุขภาพ ในเรื่องการสร้างความรู้ด้านสุขภาพทางกายโดยผ่านกิจกรรมก้าวทำใจ ความรอบรู้เรื่องอาหารและโภชนาการในภาวะวิกฤต ความรอบรู้การจัดโรงอาหารในภาวะการระบาดและเมนูอาหารมีเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
- กลยุทธ์ที่ ๔ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการส่งเสริมและป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-๑๙

ข้อเสนอของอธิบดี

- ทุก Cluster ต้องตั้งเป้าหมายว่าเฉพาะกลุ่มวัยของตนเองต้องมีผู้ติดเชื้อลดลงเท่าไร และมีแนวโน้มเป็นอย่างไร เพราะกระทรวงตั้งคำถามว่า สิ่งที่เราไปขับเคลื่อนได้ผลมากน้อยแค่ไหน
- ทำ Health literacy เรื่อง Social distancing ในกลุ่มของวัยทำงาน

Cluster ผู้สูงอายุ

ดำเนินการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุกลุ่ม Active Ageing และสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์โดยใช้แอปพลิเคชัน H4U ในส่วนแผนส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุรายบุคคลในชุมชนได้มีการชี้แจงให้กับศูนย์เขตและได้เริ่มดำเนินการสำรวจและดำเนินการทุกพื้นที่ มีความต้องการ Care manager เพิ่ม เนื่องจากมีการย้ายงาน ลาออก และเกษียณ

แผนงานที่ต้องดำเนินการต่อไป

- จะดำเนินการปรับโครงการทั้ง ๔ โครงการให้เข้ากับสถานการณ์การระบาดของ COVID-๑๙ แต่ละโครงการจะเน้นการสื่อสารเรื่องสุขภาพส่วนบุคคล เรื่อง Social distancing
- จัดทำข้อมูลให้เข้าสู่ระบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอของอธิบดี

- ประเด็น LCT ให้เน้น Digital platform ของ ๓C ให้เป็นตัวแทนทดแทนการลงไปอบรม CG หรือ CM
- ออกแบบ Module ให้พื้นที่ เพื่อให้สามารถทำกันเองในกลุ่มเล็กๆเพื่อสร้าง CG หรือ CM ภายใต้มาตรฐานในสถานการณ์ที่เราไม่สามารถนำ CG หรือ CM มาอบรมได้
- โครงการชะลอชรา ชีวียืนยาว เป็นโอกาสของเราที่จะทำระบบในเรื่องของ Health literacy
- ให้เร่งผลิตกรอบแนวความคิด Health literacy ของผู้สูงอายุในสถานการณ์ที่โรค COVID-๑๙ กำลังระบาด ว่าผู้สูงอายุต้องปฏิบัติตัวอย่างไร
- ให้ปรับแผนเรื่องพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาพะ ในประเด็นการเป็นที่พึ่งของประชาชนแต่เน้นหลัก Social distancing เรื่อง Health literacy ที่สำคัญ
- เมื่อมีการปรับแผน ปรับวิธีการทำงาน แล้วมีงบประมาณเหลือ ให้ทำเรื่องแจ้งเตือน เพราะยังมีการบริหารจัดการอีกหลายอย่างที่ต้งดำเนินการภายใต้สถานการณ์การระบาดของ COVID-๑๙

Cluster อนามัยสิ่งแวดล้อม

เป้าหมายสำคัญของอนามัยสิ่งแวดล้อมคือเรื่อง GREEN & CLEAN Hospital. ชุมชนท้องถิ่น และ จังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยง

ข้อเสนอของอธิบดี

- ปรับรูปแบบวิธีการประเมินผลการดำเนินงาน GREEN & CLEAN Hospital ให้ชัด ไม่ควรใช้วิธีการประเมินแบบเดิมและสร้างภาระการประเมินให้แก่โรงพยาบาล ใช้วิธีการคัดเลือกแทนวิธีการประกวด
- ให้จัดการระบบมูลฝอยติดเชื้อในสถานพยาบาลและชุมชน เนื่องจากจะส่งผลโดยตรงกับการติดเชื้อ ควรมีทีมที่ลงไปทำงานกับจังหวัดในการสนับสนุนเรื่อง GREEN & CLEAN Hospital หรือการบริหารจัดการทั้งหมด
- ให้มีแนวทางสำหรับโรงพยาบาลสนามหรือสถานที่อื่นที่ไม่ใช่โรงพยาบาลแต่นำมาใช้ในการเป็นที่พักของผู้ป่วย ซึ่งหมายถึงโรงแรม ให้นำหลักการ GREEN & CLEAN Hospital มาใช้ในกรณีนี้ด้วยแต่อาจไม่ได้มีรูปแบบเหมือนของโรงพยาบาล

- ควรใช้วิกฤตในการระบาดของ COVID-๑๙ เพื่อดึงหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาอยู่ในระบบของเรา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับท้องถิ่นในการบริหารจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤต
- ระหว่างที่ไม่สามารถออกพื้นที่ได้ ให้จัดทีมจัดการระบบสารสนเทศ ทีมHealth literacy และทีมเตรียมข้อเสนอเชิงนโยบายกรณีมีโรคอุบัติขึ้นใหม่ในปีหน้า

แผนปฏิบัติการ Health literacy

ปัจจุบันประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารหลายช่องทางทั้งข่าวจริง ข่าวปลอม ทำให้เกิดความสับสน กรมอนามัยได้รับมอบจากกรมบรรณาธิการศูนย์ ไทยรัฐสู้โควิด ให้รวมพลังกับกรมควบคุมโรค โดยใช้ข้อมูล RRHLร่วมข้อมูลนำเข้าจากสายด่วน ๑๔๒๒ ของกรมควบคุมโรค และนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อกระจายข่าวที่ถูกต้อง

แผนงานที่ต้องดำเนินการต่อไป

- มาตรการที่จะใช้ในการดำเนินการเรื่อง Health literacy
 - ใช้ข้อมูลเพื่อสื่อสารสาธารณะจากสรุปขอส่งการจากส่วนกลางเท่านั้น
 - แปลงสื่อภาพเป็นสื่อเสียง
 - กระจายข่าวตามหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในชุมชน
 - ใช้รถยนต์กระจายเสียงในชุมชน
 - ให้ผู้นำชุมชนร่วมกันสื่อสาร
 - ใช้ Influencer และบล็อกเกอร์บนโซเชียลมีเดีย ผลิตสื่อเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ตรงตามความต้องการ และน่าจดจำ
- โครงการรอบรู้โควิดเกาะติดเสียงตามสาย มีการติดตามและเฝ้าระวังข้อมูลที่เผยแพร่บนสื่อออนไลน์และผลิตสื่อเสียงจากข้อมูลวิชาการเพื่อตอบโต้และสื่อสารสาธารณะผ่านสังคมออนไลน์
- โครงการฮีโร่สู้โควิด มีการสนับสนุนพัฒนาระบบการสื่อสารในท้องถิ่น เตรียมความพร้อมผู้นำในการสื่อสาร
- โครงการรอบรู้สู้โควิด เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลสถานการณ์ความรอบรู้เรื่องโควิดผ่านสื่อบุคคล โดยใช้ Influencer และบล็อกเกอร์บนโซเชียลมีเดีย

นายสังวร พุ่งทองไร
นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
ผู้สรุปรายงานการประชุม

นางศิริพร จริยาจิรวัฒนา
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม